ונריכא. הני תלת דשמואל הלכה כר"ש שזורי ולכל מין בילה והכל הולך אחר גמר פרי: **כרבנן סבירא ליה.** ואין מורמין ממנו ואין לו תקנה לחדש ויש שמתערבו אלא מ"ר מורמין עליו ממקום אחר לפי חשבון מחדש על החדש ומיהן על היזן: **קסיל דשמואל דשמואל.** הכא אמר שמואל הלכה כר"ש היכא בילה והכא אמר אין בילה: **קמ"ל הכל הולך כו'.** למימרא דכולה חדש הוא והלכה כר"ש ולאו מטעמיה: **גמ' דפלג.** גמיני קטנית אמר שמואל דמערבין הנטרפין לפני ר"ה בנטרפין לאחר ר"ה ויהיב טעמא למלתיה משום דהולכין בהן אחר גמר פרי אבל תבואה וזיתים אחר שלש: **ושמעינן הני פרתי.** ומדאמר שמואל הכל הולך אחר גמר פרי משמעינן דהאי דקאמר הלכה כר"ש לאו משום בילה אלא משום דכולה חדש אבל בילה לית ליה לחי לית ליה בילה אמאי משמעינן הכל הולך אחר גמר פרי: **באספך מגרנך ומיקבך.** מכאן סמכו חכמים לקבוע זמן מעשר ירק דדגירסת אחר לקיטה לאספקת בעלמא כל אסיף שלך יהא כתרומת גורן ויקב שהלכה בהן תורה אחר שנה שהגיעה שלש הרי שהלכה בהן אחר שנה שגדלו במימיה שהבאת שלש שלהן היא גדילתן שמותה שנה רלויה ליקלר בדומק: **אף כל כו'.** לכך הלכו בגילן אחר חנטה שכל גדילת פירותיו ע"י שהעלאת שרף הגילן לפני חנטה הוא: **יצאו ירקות שגדילין על מי שנה הבאה.** והיינו שנת לקיטתן שהרי גוזזין אותה והיא מוזלת וגדילה: **רוב מים.** הם מי גשמים שרוב שנים גדילים על ידם: **על כל מים.** אף על שאובין שדולין ומשקין אותן תמיד כענין שנאמר (דברים יא) והשקית ברגלך כגן הירק. סתם גן הירק דרכו בהשקאה: **בצלים הסריסים.** ליפול"ו בלע"ז שמין נעשין גדולין כשאר בצלים: **ופול המצרי.** שזרעו לירק דאי זרעו לזרע קטנית הוא ולא הלכו בו אלא אחר השרשה: **אילימא ניגייהו.** כגון שמנע מהם מים ולא השקו שלשים יום לפני ר"ה ולקטן אחר ר"ה וכי הא דתני דתמני' דתנן במ' בצלים הסריסין ופול המצרי שמנע מהן מים שלשים יום לפני ר"ה מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעית ואם לאו אסורין בשביעית ומתעשרין לשנה הבאה: באחד בשבט ר"ה לאילן: מ"ט אמר רבי אלעזר א"ר אושעיא הואיל ויצאו רוב גשמי שנה ועדיין רוב תקופה מבחוץ מאי קאמר ה"ק אע"פ שרוב תקופה מבחוץ הואיל ויצאו רוב גשמי שנה ת"ר [3]מעשה בר"ע שליקט אתרוג באחד בשבט ונהג בו שני עישורין אחד

הוה אמינא כרבנן סבירא ליה. תימה והא ולאי כרבנן סבירא ליה טפי מר' שמעון שזורי דרבנן דפליגי עליה בפ"ב דשביעית (משנה ט) סבירא להו דפול המצרי נמר לקיטה וטפי [הוה] ליה לשמואל לפסוק כרבנן דר"ש שזורי ופפילו מס תמנע לומר לתיכא דרבנן דבריתא דס"ל פול המצרי נמר משרשה ולית להו לוזר גרנו מ"מ לימא הלכה כרבנן דתמני' דשביעית והוי ניחא טפי מדר"ש שזורי וי"ל דשמואל נמ לפסוק כר"ש שזורי בכל דבר לפפילו בלוזר ודומן ופרגין ושומשמין ולא מטעמיה דטעמיה דר"ש [ג] משום לזוזר גרנו דיש בילה ושמואל סבר אין בילה אלא משום דהכל הולך אחר גמר פרי ואף ע"ג דבהקומץ רבה (מנחות דף ל:) מייתי ההוא לפול המצרי ולא מייתי ההיא לתורו ודומן ופרגין כלל מ"מ נפקא מינה לגבי הסיפא: **מה** גורן ויקב. לסמכתא בעלמא דמעשר ירק דרבנן ועיקר קרא לפסולת גורן ויקב כדלעיל (דף יג.). לענין סוכה מ"ל משום שביעית דלוורייתא מיעטיק קרא[ו]:

בצלים הסריסים. מפרש בירוש' נפרק שני דשביעית בוצלי קופרמי דלא עבדין זרע:

ופול המצרי שזרעו לירק. דמי זרעו לזרע הא תנן נפ' שני דשביעית (מ"ח) כיוצא בהן נפ' בתר השרשה ואפי' לא מנע מהם מים והן משנה פירש בקונטרס לתיא כרבי יוסי הגלילי אבל מיפכא נרשה לתיא כר"ע ולא כרבי יוסי הגלילי לתמר עלה בירושלמי מ"ר מנא מכיון שמנע מהן מים שלשים יום לפני ר"ה נעשו כבעל לומר יצאו מתורת ירקות הגדילים על כל מים ועשו כשדה בית הבעל שמשקפקת נמי בגמים ומתעשרין לשעבר: **באחד בשבט מ"ט.** מפרש נמי לב"ה כמו לב"ש אלא קמ"ל נקט לתמר זמן חניטתה של בגמי שנה זו בתמד בשבט ולמר בט"ו בשבט וכל החנוטים קודם זמן הזה היינו על בגמי שנה שלפני תשרי והא אלא לזיל בתילוות בתר תשרי כמו בשלים בתבואה משום דלרשיון לעיל אחד

(דף י.) פעמים שברביעית ועדיין לסורין משום עלה:

הגה"ה

ונהג בו שני עישורים. פס שני מעשרות ממש הפרים לפ היה מתוקן להמרכה במעשרות הן מקולקלין וכירושלי' מפרש שניה הנכנסת לשלשית היתה והפרים מעשר שני ופדלו וחלקו לעניים והמעות אכל בירושלים. ע"כ:

שהפרים מעשר ג' למעשר שני ופדלו וחלקו לעניים: לרבעי

ונהג בו שני עישורים. פס שני עישורים ממש הפרים לפ היה מתוקן אלא מפרש בירושלמי

עה א מי' פ"ד מהל' שמיטין הלכה יז ופ"ל מהל' מ"ש הל"ט:

לעזי רש"י

ציפול"י [ציבו"ט].
בצלצלים, בצל קטן.

רבינו חננאל (המשך)

הירקות שצריכין מים בכל יום מתעשרין להבא. ור' עקיבא סבר לאחר רוב מים אזלינן, וכל הפירות הגדילין על רוב מים, אף על פי שעדיין אם יורדין עליהן גשמים מועילין להן, כגון החבואה וכיוצא בה, מתעשרין לשעבר. אבל הירקות שהן גדלין על כל מים, שהמים בכל יום ויום מגדלין אותן מתעשרין (לשעבר) [להבא]. ואמרינן מכדי לדברי הכל התבואה וכיוצא בה מתעשרין לשעבר, והירקות מתעשרין להבא, מאי ביניהו. ואמר ר' אבהו בצלין הסריסין ופול המצרי, פיר' בצלין סריסין, כגון שמינך זרעם קודם שהוקשו כדי להתגדל ראשיהם, לר' עקיבא דאמר כל הפירות הגדילין על רוב מים, מתעשרין לשעבר [הני נמי מתעשרין לשעבר]. לר' יוסי הגלילי דאמר הגדילין על מי שנה שעברה, הללו כירקות דמי, דתנן במסכת שביעית פרק שני בצלים הסריסים ופול המצרי שמנע מהן מים ל' יום לפני ר"ה, מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעית כול', הדא מתני' כר' עקיבא. **באחד בשבט ראש השנה לאילן דברי בית שמאי, בית הילל אומרים בט"ו** כול', ואוקימנא מאי טעמא, דא"ג שרוב תקופה מבחוץ, הואיל ויצאו רוב גשמי שנה מתעשרין לשעבר. פיר', מצאנו זמן הגשמים המועילין ומתענין בהם שירדו מי"ז במרחשון עד סוף ניסן, כמפורש בפרק אימתי מזכירין גבורות גשמים. הנה אליבא דבית הילל דאמרי בט"ו בשבט, יצאו מימות הגשמים י"ג במרחשון וכסליו וטבת וט"ו משבט, הרי ג' חדשים פחות שלשה ימים. ונשארו מימות הגשמים ט"ו (בשבט) [משבט] ואדר וניסן, הרי שני חדשים וחצי. הנה. יצאו רוב [ימי] גשמי שנה זו. ואע"פ שרוב תקופת טבת עדיין מבחוץ, שנשאר חצי שבט ואדר ומקצת מניסן, לא משגחינן בתקופה למימרא שעדיין רוב התקופה של שנה הבאה היא, אלא מתעשר לשעבר. **תנו רבנן מעשה בר' עקיבא שליקט אתרוג באחד בשבט ונהג בו שני עישורין וכול'.**

תורה אור השלם

1. חַג הַסֻּכֹּת תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים בְּאָסְפְּךָ מִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ:
דברים טז יג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מיכא ניידייהו כו' לכיון דמנע מהן מים כ' יום כו' כה' מתני' דכיון שמנע: (ב) תוס' ד"ה הוה אמינא כו' וטפי ניחא ליה לשמואל: (ג) בא"ד דטעמיה דר"ש **דצורב** גורנו משום דיש בילה:

מוסף רש"י

שליקט אתרוג. כל המין קרוי אתרוג (ערובין ז.). **באחד בשבט.** ומנה שניה הנכנסת לשלשים היתה (יבמות טו.). **ונהג בה שני עישורין.** שניה יוצאה ושלישית נכנסת הוא, שנה שניה לשמיטה מעשר לשמן ויין, והשלישית מעשר לשמן ומעשר עני (ערובין ז.).

רבינו חננאל

ומצאנו לשמואל שלש שמועות, א' הילכתא כר' שמעון שזורי. ב' הכל הולך אחר גמר פרי. ג' לכל אין בילה חוץ מיין ושמן. וצריכי, דאי אמר הכל הולך אחר גמר פרי, היינו אומרים אפילו תבואה וזיתים בתר גמר פרי, ולית ליה [בתר] שלש, לפיכך אמר הילכתא כר' שמעון שזורי בהנך דפליגי, והוא פול המצרי שזרעו לזרע שהשרשתו היא גמירתו כרבנן, וכיוצא בו. ואמר עוד כי אין בילה, להודיע כי ליין ושמן יש בילה. **תניא** ר' יוסי הגלילי אומר באספך מגרנך ומיקבך, מה גורן ויין מיוחדין שגדילין על מי שנה שעברה מתעשרין לשנה שעברה כול', ופשוטה היא. לדברי הכל ירק עישורו בשעת לקיטתו, כל הנלקט קודם ראש השנה עישורו כשנה היוצאה, וכל הנלקט אחר ראש השנה עישורו כשנה הנכנסת. ר' יוסי הגלילי דייק כל הפירות הגדילין על מי שנה שעברה ואין צריכין למי שנה הבאה, מתעשרין לשעבר, כגון התבואה וכיוצא בה. אבל